

Ishaja vsak pondelek in četrtek popoldne. Stane za celo leto 15 L., za pol leta 9 L., za četrt leta 4 L. Za tuzemstvo celo leto 15 L. Na naročila brez dopolne naročnine se ne moremo ozirati. Odgovorni urednik: Polde Kemperle

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 30

V Gorici, ponedeljek 14. aprila 1924.

Let. VII.

Nelastitvena glasilo za slovenske in romunske državljane in se izdaja v uradni list izdaja konzulat GORIŠKOSTRAŽA Tisk. Jaha v Gorici via Marcella 16. Uprava in redakcija: ulica Marcella 16. (prej. št. 111111)

Največji škodljivci vlade.

Volitve v rimski parlament so v naših krajih končale z ogromno škodo za državo.

Naše ljudstvo se je do dobra prepričalo, da ne sme zaupati nikomur več, ker so se tudi obljube predsednika Mussolinija v naših krajih pogazile v blato.

BESEDA MUSSOLINIJA SE NI IZVRŠILA!

Kdor pozna naše ljudstvo, mora priznati, da je bilo to največje rušenje državne misli, kar smo jih doživeli v zadnjih letih v naših krajih.

Težka in neodpustna je torej odgovornost mož, ki so v naši deželi petepitali v nič obljube Mussolinija.

Brez strahu ugotovljamo, da ste vi, gospodje, največji škodljivci države, da ste vničevalci vsega ugleda Mussolinijeve vlade, rušitelji ljudskega zaupanja v veljavnost obstoječih zakonov.

Vaše pogubno, protidržavno razdiralno delo, bodite prepričani, ne bo ostalo skrito! Bomo že mi poskrbeli, da spoznaja v Rimu, kdo je tisti, ki dela v teh krajih PROTI MUSSOLINIJEVI POLITIKI, kdo je tisti, ki vničuje ugled Mussolinijeve vlade med slovanskim ljudstvom.

Jasno in odločno bomo prašali v Rimu:

1) Povejte nam, ali je bila beseda ministrskega predsednika o volilni svobodi na Primorskem poštena beseda moža, ali pa hinavsko varanje našega ubogega ljudstva?

Odgovor, ki nas čaka, je jasen in nedvoumen:

Beseda Mussolinijeva je bila, kakor vedno, beseda moža, on je RESNIČNO hotel, naj bodo volitve na Primorskem svobodne.

2) Dobro. Potem povejte nam, kdo je dal našim različnim podprefektom, našim mnogovrstnim političnim voditeljem dovoljenje, da smejo gaziti Mussolinijevo voljo!

Odgovor: Niheč! To in nič drugega smo hoteli vedeti in ugotoviti!

Dokazano je torej, da so organizirali gospodje naših krajev očit upor proti centralni vladi, da so s klicem: »Živijo Mussolini« rušili in vničevali Mussolinijevo politiko.

Ali je mogoče, da sme v naših krajih vsak poljubni človek nekanizirano, prezirati in lomiti Mussolinijeve odredbe? Ali je mogoče, da odločuje različna gospoda v Gorici, Kanalu, Dobrovem in Bovcu več ko ministrski predsednik?

To sramotno stanje mora nehati in bo nehalo.

Zahtevamo od vlade, da pokliče vse krivce na odgovor in jih kaznuje, zahtevamo da našemu ljudstvu, ki je bilo v svojem zaupanju na Mussolinijevo besedo kruto prevarano, polno zadoščenje.

To tirja pravica, to tirja morala, in zakon, to tirja čast vlade in interes države.

Kaj se godi po svetu?

Za časa volilne borbe v Italiji se je zvršil v evropski politiki zanimiv in važen dogodek. Rusija in Romunija sta sklicali na Dunaju konferenco, da poravnata spor, ki je nastal med obema državama radi Besarabije.

Bogata in lepa dežela.

Mnogi izmed naših mož in fantov so videli in na lastne oči to bogato in rodovitno deželo, ki leži ob Črnem morju in sega s svojimi širokimi planjavami do bregov Donave, Pruta in Dnjestra.

Na tej lepi in plodni zemlji so se naši fantje in možje bojevali in mnogo sinov slovenskega naroda je pokopanih na besarabskih ravninah.

Besarabija šteje približno dva milijona in pol prebivalcev, večinoma kmetov, ki so po svoji narodnosti iz večine Slovani, v manjšini Romuni. Radi te dežele se bije med Rusi in Romuni hud in trdovraten političen boj, ki traja že polnih pet let.

Čigava je bila Besarabija?

Pred vojno je prepadala Besarabija Rusiji, in sicer so jo bili izrgali Rusi Turkom leta 1812, za časa Napoleona. Tako je ostalo skozi več ko 100 let, dokler ni izbruhnila v Rusiji komunistična revolucija, katere so Romuni temeljito izkoristili. Sredi revolucionarnih zmesnjav v sosedni ruski državi so porabili Romuni za orožje in vkovali s svojo vojsko v Besarabijo. Padli so oslabljenemu sosedu v hrbet in ga oropali v uri nesreče lepe in bogate pokrajine.

Romunska vlada je tedaj slovesno izjavljala, da je zasedla Besarabijo le začasno, češ da je prišla samo po zivež za svoje sestradano vojsko. Ko našiti vojake in preskrbi z žitom gladujoče ljudstvo, se umakne iz Besarabije in vrne deželo zopet Rusiji.

Politika hinavščine.

Toda v moderni diplomaciji bes zastonj iskal odkritostnosti in resničoljubnosti. Načela krščanske morale je moderna politika potepala v prah in se zanje sploh ne zmeni. Eden izmed nestevilih dokazov je zadržanje romunske vlade v Besarabiji. Mesto da bi država svečano obljubo in izpraznila deželo, je vprizorila v Besarabiji umetno agitacijo proti Rusiji in sklicala neko besarabsko narodno skupščino, ki je v senci romunskih bajonetov napravila v novembru 1918, sklep, da mora Besarabija pod romunsko državo. Volji besarabskega ljudstva se je seveda Romunija udala in zagrabila hlastno po bogati deželi, ki je ne mara več spustiti iz rok.

Vesile proti Rusiji.

Zapadne države, ki so iz dna duše sovražile Rusijo, so v oktobru 1920, potrdile Romuniji pravico do Besarabije in podpisale v Parizu posebno pogodbo. Samo zastopnik Severne Amerike se je tedaj uprl in izjavil, da je grdo jemati zemljo

državi, ki ni prisotna in se ne more braniti. Kljub temu je bila seveda pogodba sprejeta in parlamentni posameznih držav so jo potrdili. Le Japonci in Italijani je niso se do danes v parlamentu odobrili.

Rusija protestira.

Rusi niso nikdar priznali Besarabije Romuniji in Čičerin je ponovno poudaril, da ne bo ruska vlada pod nobenim pogojem potrdila ropa, ki se je izvršil za njenim hrbtom v uri narodne nesreče. Čičerin je zahteval večkrat od Romunije, naj vrne Besarabijo Rusiji, a njegov trud je bil vselej zaman. Na konferenci v Genovi je Čičerin leta 1922, pred zbranimi zastopniki držav še enkrat slovesno izjavil, da ne bo Rusija nikoli in za nobeno ceno priznala protipostavne romunske zasedbe Besarabije. Od tistih dni se je vlekel med Rusijo in Romunijo nesrečen spor, ki je za strupljev odnosaje med obema državama.

Konferenca na Dunaju.

Končno so Rusi predlagali, naj se skliče konferenca, da se spori med obema sosedoma do dobra razčisti. Dne 29. marca so se resizbrali odpotlanje Rusije in Romunije na Dunaju in Romuni so radi prišli, ker imajo tudi oni svoje zahteve do Rusov. Med vojno so namreč Romuni izročili radi varnosti Rusom ves svoj zlati zaklad in svoje umetniške vrednosti v skupni veljavi 4500 milijonov zlatih frankov. Romuni zahtevajo seveda milijarde nazaj, samo ob sebi umljivo pa je, da jim jih Rusi neboj dati, ako ne dobe Besarabije.

Tako je stala na Dunaju zahteva proti zahtevi in ker se ni marala nobena stranka udati, se je konferenca pred par dnevi razbila. Vzrok je bila seveda Besarabija.

Ljudstvo naj samo odločuje.

Romuni so na Dunaju neprestano ponavljali, da ne morejo odstopiti Besarabije, ker prizadeto ljudstvo tega ne mara. Prebivalstvo je z namiz, so rekli, in zato mora ostati Besarabija pod Romunijoj. Dobro — so odvrnili Rusi — če je ljudstvo z vami, razpisimo ljudsko glasovanje ali plebiscit. Ljudstvo naj samo svobodno odloči, v kakšno državo hoče.

Ko so Romuni to slišali, so se hudo razljutili. Z vsa energijo so zavrgli predlog ljudskega glasovanja, češ da je to zalitev Romunije. S tem so se Romuni ulovili v skopce. Pred vsem svetom so dokazali, da se ljudske volje boje in da je torej besarabsko prebivalstvo po sili v romunski državi. Ko bi to ne bilo res, bi pač Romuni takoj sprejeli ljudsko glasovanje, saj bi si zagotovili s tem besarabsko deželo za vse čase. Toda Romuni se krečvito branijo ljudskega glasovanja.

Radi miru.

Romunski poslanik v Rimu, gospod Lahovary, je izjavil: »Ne

veta, zakaj bi se morali podvreči ljudskemu glasovanju, da si ohranimo Besarabijo! Ljudskega glasovanja niso vendar zahtevali ne za državo, ki so nastale po ruski revoluciji, ne za ameksijsko Alzacija-Lorene po Franciji, ne za priklaplivo Trentinskega in Julijske Kraljine k Italiji. Mi smo nasprotni ljudskemu glasovanju radi radi tega, ker bi plebiscit ovdaj pomirjenje, katerega sta tako potrebni Romunija in Besarabija.

Ljudstvo ni živina.

Bodj hinavskih besed si človek ne more misliti, kakor jih je izustil diplomat Lahovary. Rečez ne razume, zakaj bi moralo ljudstvo Besarabije samo odločiti o svoji usodi. Rečez hoče pomagati! Zato, ker ni ljudstvo nobena živina, nobeno podstivo, noben krompir, ki ga prevajajo diplomatski kapovanci iz ene države v drugo, kar se jim poljubi. Gre za dva milijona in pol ljudi, ki nosijo v sebi ravno tako neumrjujočo človeško dušo kakor Lahovary in tovariši.

Romunski državnik seveda tega ne razumejo, zato so bili proti ljudskemu glasovanju in tako se je razbila konferenca na Dunaju.

Ali bo na vzhodu nova vojna?

Mi smo pripravljene — je rekel Lahovary — obraniti z orožjem v reki nedotakljivost romunskega ozemlja.

Oglejmo si nekoliko vojski in politični položaj obeh držav, da spoznamo, je-li vojna radi Besarabije danes mogoča.

Rusija ima, kakor znanu, silno in dobro organizirano armado. Na svojo udno vojsko naslavlja Rusija vso svojo politično moč. Skrb za armado je stala v komunistični Rusiji vselej na prvem mestu. Tuji za časa najhujše lakote ni vojakom nikdar manjkala ne hrana, ne oblačila in ne municija. S svojo vojsko je Rusija porazila vse armade reakcionarnih generalov: Judenica, Denikina, Wrangla in Kolčaka, se ju obrnila napredov Japoncev, ter se je vojskovala proti Poljakom.

Danes sestoji ruska vojska iz 20 armadnih zborov, ki štejejo v mirnem času 100 do 120 tisoč vojakov. Za slučaj vojske so stevali vojaštva povera na približno 4 milijone. Kakšna je vojska moč Romunije?

Romunija vzdržuje neprimerno večjo armado, kakor odgovarja njeni gospodarski moči in številu njenega prebivalstva. K temu je siljena ne samo radi spora z Rusijo, ampak tudi radi tega, ker ima za sovražnike Ogrje in Bolgare. S tem, da je namreč Romunija anektirala Sedmoograsko in del Banata, je prišlo pod njeno oblast nič manj ko 1 milijon 200 tisoč Ogrjev in s priklapljivjo Dobradze je prišlo v njene državne meje 250.000 Bolgarov. Iz strahu pred Bolgari, Ogrji in Rusi je Romunija vpeljala 2 letno službo za pešce in 3 letno službo za ostale vojake: ustanovila je armado, ki šteje v mirni dobi 200 tisoč ljudi, za časa vojne pa 600 do 800 tisoč vojakov.

Za vojaštvo potrosi Romunija vsako leto nič manj ko 1.700 milijonov.

Na vsak način je romunska vojska neprimerno šibkejša in tudi manj vredna ko ruska in v slučaju vojne bi gotovo podlegla.

Kdo podpira Ruse, kdo Romunijo?

Tako so vojaške razmere obeh držav. Toda pri vsaki vojni je skoro še bolj važen politični položaj, ki vlada trenutno v svetu, ko vojniki in topovi.

Ogledimo si nekoliko politične razmere, v katerih bi morali Rusi in Romuni započeti vojno. Z Romunijo ima zveze in jo podpira Francija, ki vidi v njej svojega

zaveznika. Angliji pa se ne navdušujejo preveč za Romane in biraje videli znago Rusov. Sedaj ko je v Londonu na krmlu delavska vlada, so se simpatije Anglezov za Ruse seveda še povečale. To je za Ruse velike važnosti, ker bi Angleži v slučaju vojne prisilili Francoze k neutralnosti. Na evropski celini simpatizira z Rusi Nemčija in brez dvoma tudi Češko-Slovaška ter Jugoslavija. Kako bi mogli Čehi in Jugoslavlani, ki so najizrazitejši predstavniki slovanstva na zapadu, dvigniti orožje proti bratski Rusiji? To je nemogoče. V slučaju

vojne bi ostali Češko-Slovaška in Jugoslavija iz ozira na Francozo neutralni in bi se ne vtaknili v spor.

Edini pravi in resnični zavezniki Romanov bi bili Poljaki, ki so zvezani z Romunijo po vojaški pogodbi. Ako bi prišlo med Rusijo in Romunijo do vojne, bi se Rusija morala boriti proti združenim romunskim in poljskim armadam. Trenutno je položaj tak, da bi za silo romunsko-poljsko vojaštvo moglo na mali fronti vzdržati napade Rusije in bi bil torej izid vojne gotov.

Čas najmočnejši zaveznik Rusije.

Radi Besarabije ne pride sedaj do vojne, a čas dela v prilog Rusov. Oni lahko potrpežljivo čakajo, zakaj njih moč raste iz dneva v dan. Odkar so Rusijo priznali Angleži in Italijani, je stopila velika slovanska država v krog evropskih velesil, njeno gospodarstvo se naglo krepi, država se ureja in dviga. Vsako leto, ki preteče, pomeni okrepitev Rusije in oslabljenje Romunije.

Ni nobenega dvoma, da bo v Besarabiji prej ali slej zmagovala slovanska Rusija.

Volitve v znamenju nezakonitosti.

Nadaljna poročila o volilnih nepostavnostih. - Nasilstva na Goriškem. - Grozodejstva v Istri.

VOLILNI BOJ V STEVERJANU.

Dolgo so se pripravljali naši narodni odpadniki za naskok na naše občino. Ze pred meseci so začeli orožniki iz Kojškega pritiskati na naše ugledne volilce. Pripravljali so pot fašistovskiemu generalnemu volilnemu štabu, katerega je vodil predobro znani bivši prvi predsednik komunistov Zizi Lenardič iz Oslavja. Zvesto sta mu pomagala nekdanji komunistični kandidati za obe volitve Humar iz Cerovega ter pred leti rudoče poharvani in še vedno skriti zid, mojster Korsič. Bojno srčno v politiki je hotel poskusiti tudi mladi, sicer zelo šibki učitelj - fašist Pelegrini. Na shodih v Steverjanu ter Cerovem, se bolj pa pri osebni agitaciji so bile fašistovske orožje:

Obljube in grožnje.

Vsi, ki bodo glasovali za sekiro v snopu, dobijo plačano v osmih dneh vojno odkodnino do 5000 lir. Prihodnje leto bo drugi razred šole slovenski. Krcmarji, ki so zgubili koncesijo, dobijo v kratkem novo. Kdor hoče trgovino, jo bo lahko po posredovanju Lenardiča in Pelegrinija po volitvah odprl. Lovci dobijo puške ter lov v občini za nizko ceno. Gorje pa onim, ki ne bodo oddali glasu za snop! Vojne odkodnine ne dobijo, koncesije bodo zgubljene, lov dobijo le fašistovsko misleči lovci. Otroci onih starsev, ki se solajo na vladne stroške, bodo iztirani iz dizavnih zavodov. Kdor ne prečta fašistovskega znaka, bo zaznamovan za protidržavnega človeka. Neposlušni in trmast volilci bodo videli, da znajo fašisti rabiti tudi silo.

Nasilja.

Oboženi militi so skozi cel teden zasledovali naše volilce. Posebno so vzeli na piko Bratuza Jerneja, zastopnika lipovaliste. Opozoren je bil, naj čuva svojo kožo. V petek pa polnoči se ustavi pred njegovo barako avto, v katerem je sedel za aretirani komunist Jos. Bajt, Zizi Lenardič, poznali so ga po glasu, začne razbijati po vratih ter kričati, da mora Bratuz takoj vstati ter iti z njimi. Zena, oče in mati, trdijo, da ga ni doma. Oboženi fašisti tega ne verujejo in začnejo se huje kričati in razbijati. Uboga Bratuzeva žena, ki ima v naročju dva meseca starega otročiča, trepetajo od strahu. Zraven nje joeca prestrašena dva dečka, od katerih ima najstarejši 4 leta. V grozi čaka, kaj bo z njo, s staričin ostanom in šibko materjo. Moza res ni bilo doma. Militi Miha Marega nove vnoviti ženi ter pregleda sobo, v kateri naj bi se skrival Jernej Bratuz. Ko so se prepričali, da ga ni, je oddal avto proti Kor-

siču, kjer so zaprli aretiranega Bajta. Lenardič je ukazal ženi, da se mora njen mož ob 9. uri zjutraj zglasiti na županstvu. Bratuz se je zglasil, a fašistovskih sodnikov ni bilo.

V soboto zvečer so militi ustavili iz Dobrogega se vračajoče fante ter jim grozili z orožjem.

V nedeljo zjutraj so potrgali vse naše plakate. S puškinim kopitom so zažugali našemu fantu, da ga pretepejo in aretirajo, če se bo upal pripeljati še kak slovenski volilni oglas.

Na volišču

je vladal dopoldan vzoren red. Na dejali smo se, da bo nedelja potekla brez vsakih spopadov. Pa kako smo se varali! Kmalu popoldne so bili aretirani naši možje in fantje: Franc Klanjšček, Franc Jakin, Karol Terpin, Korsič Jožef, Stergar Jožef. Jakina in Klanjščka je nasilni Humar iz Cerovega neposredno pri glasovanju potegnil iz vrste volilcev. Na vprašanje, zakaj so aretirani, so dobili odgovor, da je prepovedano in protidržavno nositi v žepu slovenske volilne letake. Kmalu na to pridruži na volišče avto, iz katerega stopi Lenardič ter neki kapetan iz Gorice. Iz volilne sobe pokličejo zastopnika komunistov ter mu rečejo, da je najbolje zanj in njegovo kožo, da se spravi domov. Obljubljali so mu tudi denar. Da ga še bolj ostrašijo, odpre kapetan suktnjo, pod katero se pokaze samokres, zilovka ter debela gorjača. Še ni bilo dovolj. Grozili so, da bo gorje tudi zeni in otrokom, če vstraja še nadalje pri volilni komisiji. Med tem se vrne na volišče naš zastopnik. Enako so njemu namignili, da je tudi zanj bolje, če se zgubi. Grem proč, izjavi on, pride pa moj namestnik, a izpustiti morate naše aretirane. Lenardič in vedno navdušeni Pelegrini, ki nista bila niti volilca, sta pridno zahajala v volilno sobo. Posebno je bil nadležen Lenardič, kar je predsedalo tudi volilnemu komisarju. Opomnil ga je, da naj miruje, drugače se posluzi volilnih predpisov. Osmarocen je zapustil Zizi volilno sobo.

Po Bratuzevem posredovanju so bili naši aretirani tudi izpuščeni. Ko so pa hoteli voliti, so bili zopet aretirani. Glasovati seveda niso mogli. Znano je tudi, kako je neki orožnik pripeljal volilca na volišče ter ga prisilil, da je iz kabine pokazal odprto glasovnico, na kateri je moral biti prečrtan fašistovski znak. Mimo in mimo so naši volilci brez vsakega upliva prihajali in odhajali. Huje se je pa godilo u bogin Gor. Cerovecem. Humar jih je gonil kot čredo ovac na volišče. Mladi in stari, vse je moralo od do-

ma. Dva oborožena fašista sta pregledala vse hiše, da se kdo ni skrival.

Pijača zastoj.

Mojster in krcmar Korsič se je pokazal najboljšega državljana. Gostilna je delala s polno paro cel dan. Kakor v panju je šumelo pri Korsiču. Tam so agitirali, prepričevali, silili, grozili in podkupovali. Pridno so nosili šefane na mizo, še vstrajnejše so pili. Zakaj ne, saj je bilo zastoj! Gorje šibkemu ali staremu! Če je prišel mimo, zvalili so ga v gostilno, ga napili in upijajali. Tako je skrbel pridni oštr za fašistovske glasove.

IZ KOBARIDA.

Dogodki zadnjih dni so napravili na Kobarid in okolico vtis, da je zasmehovanje naših narodnih in verskih svetinj glavni cilj tukajšnjih fašistov, ki so večinoma sami privandrancei. V sredo 9. aprila so na najostudnejši način »pokopovali« Wilfana. Priredili so »pogreb«, pri katerem so na podoben način sramotili cerkveno bogoslužje. Udrli so brez vsakega dovoljenja v cerkveni zvonik in zvonili. K temu sprevidu so z grožnjami prisilili tudi godbo iz Iderskega. Naši fantje so polni gnjeva morali svirati pri tem nezaslišanem činu. Na glavnem trgu so med divjim vpitjem sežgali siamnatnega moža, ki je glasom smrtovnice značil Wilfana. Prišli smo do prepričanja, da so vse besede Mussolinija o disciplini in spoštovanju vere le prah v oči. Take ogabnosti Kobarid še ni videl. Radovedni smo, kaj porečejo k temu oblastva.

VOLILNI ODMEVI IZ TOLMINA.

Na dan volitev samih sicer tu ni bilo dejanskih nasilstev, zato so pa fašistovski agitatorji vničevali volilno svobodo pred volitvami. Slovenskim uradnikom in obrtnikom, ki so se udeležili dr. Wilfanovega shoda, je bilo zagroženo, da bodo odpuščeni iz službe. Na druge ljudi so pa pritiskali z vojno odkodnino itd. Pa kljub temu so fašisti v tolminskem okraju temeljito pogoreli. To priznava fašistovski tajnik dr. Marsann sam. Izdal je proglas, ki takole končuje:

Tolminski fasje, ki se zavoda, da je tako obsut z dobrotami to ljudstvo, ugotavlja, da je ta okraj odkrito izrekel, da je sovrazen fašizmu. S tem se je izoliral od naroda in se je odrekel skrbi in znanju, ki ga v vlada imela za druge državljanke Italije.

Gospod Marsann! Mi Tolminci se nismo izločili ne od države ne iz naroda. Odkrili smo se le vašim palčam, surovosti vaših neistosev, odkrili smo se »dobrotami«, ki nas dajo po naših bratih od strani kričevcev. — Dva nasa v sokosleha

so zaprli, nikdo ne ve čemu. — le dr. Marsann ve to. Jurista Jožeta Giberščka so ponoči aretirali, cel teden je bil v zaporih. Dan pred volitvami se je vrnil domov, pa je moral zbežati, ker so mu grozili s smrtjo. Drugega slovenskega visokošola Slavka Tusullina držijo še vedno v zaporih. Slovenskim zastopnikom so napravili na dan pred volitvami hišno preiskavo. V Zatočninu so pretepli v sredo, 9. t. m. slovenskega fanta in mu izbili tri zobe. Po okolici se sprehajajo oboroženi ljudje in grozijo z maščevanjem in požigom. To so dobrote, s katerimi obsuvajo pristaši g. Marsanna domačine!

ST. VID PRI VIPAVI.

Pošten naš mož nam piše: V nedeljo sem se podal na volišče, da oddam glas za lipo, kar je pač bila dolžnost vsakega Slovenca. Ko pridem na volišče, predložim volilno izkaznico. Pa mi predsednik pove, da nisem vpisan v volilni imenik. Kako pa to, da so mi izkaznico dali, če v imeniku nisem bil vpisan? Črez 50 zavedenih Slovencev so na ta način osleparili. Kdo je za to odgovoren? Ali ve g. občinski tajnik Bajt kaj o tem? Zelimo, da bi nas pozabili vpisati tudi v davčne imenike! Pri nas javnega nasilja ni bilo mnogo, za to pa pritaženo.

FAŠISTI V VRHPOLJU.

Tudi nas so obiskali na dan volitev fašisti. Petorica je od predsednika volilne komisije zahtevala, da jim mora dovoliti glasovati. Predsednik jim je to najprej zabil, ker bi drugače prekršil volilni zakon. Petorica junakov je odšla v Vipavo. Kmalu so se vrnili pod vodstvom drja Delpina in slovenskega odpadnika Krhmeta. Spremljal jih je tudi nek debeluh, ki je bil oborožen z bikovko. Z najhujšimi grožnjami so prisilili predsednika, da jim je dovolil glasovati. Volilna komisija je morala priznati te glasove za veljavne, ker so to fašisti s svojo prisotnostjo izsilili.

PONOČNI OBISK V VOLČAH.

V pondeljek pred volitvami ob 2 in pol po noči je obiskala gruča neprijaznih ljudi Volce. Prišla je iz Tolmina. Ker je bila zejna, se je najprej napojila v gostilni pri Manfredi. Ko so se ponočni junaki napili so vdrli v hišo Hvale Slavka. Bili so dolgo časa na vratu, metali kamnje v okna in razbili vse stipe, ki niso bile zabrnjene z oknečami. Ker se ni ničee od domačih oglašil, so sneli hišna vrata in vdrli do spalne sobe, kjer jim je prestrigla pot mati mladega hišnega gospodarja. V njeni priučeno-

gi so preiskali vse sobe, toda sina ni bilo doma. Par dni po tem dogodku je voditelj tolminskih fašistov, dr. Marsan izjavil na nekem sestanku, da niso povzročili ponočnega, ostudnega vloma fašisti!!!

ZLOČINSKO DELO SLOVENSKEGA ODPADNIKA V RIHEMBERGU.

V nedeljo ob 8 uri zvečer sta vdrta v hišo uglednega Rihemberžana Ivana Kerševanija na Preserjih št. 267, slovenska odpadnika Besednjak Fran in Čebroň Anton, oba iz Preserjev.

Zahtevala sta od Kerševanija in njegovega sina Antona, da jima povesta, za koga sta glasovala. »Volitev je tajna in nisva dolžna, nikomur tega povedati. Sicer pa tu ni gostilna, v svoji hiši smo mi gospodarji, zato odstranita se nemudoma iz naše hiše«, sta ju zavrnila zavedna Rihemberžana. »Mi smo milica, zato smemo posuti magari tudi vašo hišo«, sta predzno izjavila nasilneža. Predzno Besednjak Fran je dvignil celo svoje umazane roke nad mlado gospodinjico Antonovo ženo. Udaril jo je v trebuh, po prsih in po obrazu. Sin Anton se je razsrdil in ju potisnil na ulico. Ko je hotel oče zapreti vrata, sta mu nasilneža prerezala desno roko in mu prizadjala 3 in pol cm. dolgo rano.

Slovenska odpadnika pa tudi na ulici nista mirovala. Metala sta kamnje na streho, v hišna vrata in okna. Povzročila sta Kerševaniju tudi občutno gospodarsko škodo.

VELIKE ŽABLJE.

Pri nas so bile volitve prav mirne, čeravno je naš župan obrnil hrbet domačinom in se začel klanjati Bandelliju. Od vpisanih 130. volilcev je odsotnih 21. Volilo je 109 mož, za lipo 81, za komuniste 20, za fašiste 5, za maksimaliste 1. Glasovala sta tudi predsednik in zapisnikar komisije, ki sta prišla iz Trsta. Pri nas je bil parkrat kavalir Bandelli z avtom; pri županu se je ustavil in je pred štirimi našimi pristaši imel dolgočasno govoranco. Župan je imenoval dva moža za zastopnika snopa, pa sta oba odklonila na dan volitev to čast, — ker sta volila najlepši znak domače lipe. Velike Žablje so se častno postavile za slovensko stvar!

KRVAVA NASILSTVA V ISTRICI Hrvatski volilci razgnani od volišču.

Istrski kmetje v okolici Pazina so v skupinah po 5 do 10 volilcev prihajali na volišče. S početka je bilo vse mirno. Ko so se pa zbrale velike množice zavednih istrskih volilcev, so sklenili fašisti, da jih z vsemi sredstvi razženejo. Med množico volilcev so vrgli papirnato bombico in započelo streljanje iz revolverjev. Pred revolverji, tolkači in bombami so se morali umakniti tudi hrabri hrvatski volilec. Za njimi so se spustili v dir tudi fašisti na tovornih avtomobilih ter streljali iz pušk, samokresov in metalni bombe.

Mnogi volilec so se vrnili v spremstvu orožnikov, ali morali so na novo zbežati, ker so jih ti pustili na volišču na cedilu.

Na volišče je prišlo 95% volilcev, toda glasovalo jih je k večjemu 5 odstokov.

Krvavi dogodki v Zminju.

Predno so prihajali volilec na volišče, so posuli zminjski fašisti tlak s kapselnimi. Do 10 in pol ure je bilo vse mirno. Volilec so mirno prihajali in odhajali. Ko je po 10 in pol uri prihrumelo hrvatsko ljudstvo v Zminj, so pokali kapselni pod nogami seljakov. Iz hiš

so skočili fašisti in napadli mirno ljudstvo, ces, da so bili oboroženi in streljali. Fašisti so vrgli med narod bombe in začeli streljati s puškami in revolverji. Pod udarci batina se je narod razkropil. Streljanju in metanju bomb ni bilo ne konca ne kraja. Stareci, kateri niso mogli zbežati, so bili strašno prestrašeni.

Izid nasilstev je 5 ranjenih in čez 100 pobitih. Enemu je ostala revolverjska krogla v roki.

Popoldne je gospoda iz Zminja hodila po vaseh, kakor da se prej ni nič zgodilo in klicala narod na glasovanje. Niheo se seveda ni odzval neiskrenemu pozivu.

V Kanfanaru.

Koj od začetka je vladal na volišču vzoren mir. Volilec so neustrašno prihajali na volišče. Toda, ko je prvi prišel v kabino, je obstal, ko je našel v kabini »šinda-

ka«, ki je radovedno gledal volilca in glasovnico. Kar naenkrat zavpije šindako: »Prečrtaj snop, drugače bo za te slabo! Seveda je volilec bil prisiljen izvršiti njegov ukaz. Ko je pa prišel ven med množico je povedal, kaj se mu je v kabini zgodilo. Narod se je ogorčil, zapustil volišče in tako protestiral proti najnovejšemu nasilstvu.

V selu Burčji je bila zožgana ena hiša.

Pred Porečom razgnan narod.

Rano jutraj je prišla množica hrvatskega ljudstva iz Baderne, Zbandaja, Sv. Ivana od Sterne mirno pred mesto Poreč. Poreč je že bil čuvan od oboroženih fašistov, kateri so pozvali narod, da se takoj povrne domov. Pokale so bombe, streljali so iz pušk in revolverjev. Prestrašen narod se je razkropil. Vspeli ni izostal. Fašisti so dobili 3133 glasov in Slovani le 13.

KRUH — DRAŽJI.

Takoj po volitvah smo bili v Gorici neprijetno presenečeni: kruh se je podražil. Sedaj so v voljavi sledeče cene: navaden kruh kg. lir 1.40 (prej 1.20); bel kruh lir 1.60 (prej 1.50); kruh v kiti lir 1.70 (prej 1.50); kruh v kiti po pol kg. lir 1.80 (prej 1.60); dolgo bele struce lir 1.70 (prej 1.50); sirkov kruh lir 1.50 (prej 1.40). Kruh se draža, volilce zgraža.

VELIKI TEDEŃ.

V goriski stolnici se bodo vsrila sveta opravila: Na veliki četrtki ob 9. pontifikalna maša, blagoslovljenje olja, umivanje nog. Na veliki petek ob 6. jutraj bo slovenska pridiga o Kristusovem trpljenju. Ob 9.30 začne sv. opravilo. Popoldne ob 4. italijanska propoved. Na veliko soboto bo ob 9. blagoslov ognja, ob 10. in tridešet slovensa sv. maša. Velikonočni spreved bo popoldne ob 4. in tridešet.

KAJ JE NOVEGA NA DEŽELI?

SMRTNA KOSA.

V petek dne 11. t. m. je umrla gdč. Tina Komel iz znane Komelove družine v Via Alpi Giuliane 45, tik Kromberga. Pogreb se je vršil v nedeljo 13. t. m. na pokopališče v Krombergu. Biago pokojnico je spremljala na zadnji poti mnogobrojna množica občinstva. Pevski oktet iz Gorice, zbor goriske „Mladike“ in Pevski zbor iz Kromberga so ji zapeli žalostinke, gorški „Godbeni krožek“ jo je spremljal s svojo godbo. Pokojnica je bila med ustanoviteljicami goriske „Mladike“ in njena najzvestejša članica, dokler je ni zahrbna bolezen priklenila na posteljo. Pokoj ujeni duši, družini naše sožalje!

V PODGORI.

se je večeraj uradno ustanovila postaja Zelenega križa. Zeleni križ je društvo, ki je pri nas že znano in priljubljeno. Križarji prihajajo naglo z vozovi in avti na pomoč ponesrečenecem. Za novo postajo je podgorska tovarna darovala 3000 lir, vsi delavci pa so se vpisali za člane. Prvič so se novi križarji izkazali v sredo. V kemični delavnici se je delavec Peter Jasnič pri eksploziji opeknel. Zeleni križ mu je nudil prvo pomoč.

SEMPAS.

V petek zvečer je umrl po kratki bolezni mladenič, Vlado Klanjšček, star 16 let. Bil je vzoren sin in ga bo težko prizadeta družina občutno pogrešala. Pokoj njegovu duši, družini naše sožalje!

KOZANA.

Pretekli teden je pretresla naso vas in okolice grozna novica: tukajšnemu posestniku N. Jakina so našli sežganeega. Nesrečni mož je — skoro gotovo v znošenosti — napravil samomur. Po razburljenem prepiru v družini, v katereni je razil svojo ličer, je odšel od doma, si polil obleko s petrolejem, zležil okrog sebe butaro drv, katere je tudi obilil s petrolejem, ter vse skupaj zažgal. Ko so ga po dveh dneh našli, je bil skoro do nepoznanja sežgan. Planinci povzročeni po petroleju, so ga brezdušno knabo onesvestili, vendar so morale biti njegove sartinne matke nepodpisne.

Elegantnim damam!

Velika izbora klobukov za gospe, gospodičene in otroke.

Otilija Cattarise - Gorica
Via Mameli 4 (prej Via Scuole).

DNEVNE VESTI

Dr. Besednjak in dr. Wilfan izvoljena.

Zadnji smo navedli neuradno poročilo o izidu volitev v Julijski Krajini. Ugotovili smo, da so številke, ki smo jih navedli, neuradne, in da je zato mogoče, da bo končni izid prinesel kako izpremembo. To se je tudi v resnici zgodilo. Izvoljena sta dr. ENGELBERT BESEDNJAK in dr. JOSIP WILFAN.

V soboto ob 5. uri popoldne je zaključila osrednja volilna komi-

sija za Julijsko Krajino v Trstu svoje delo.

Na podlagi njenih podatkov je bil izid sledeči:

Fašisti	161.826
Slovani	29.847
Ljudovci	22.198
Komunisti	20.765
Zmerni socialisti	13.145
Republikanci	9.784
Demokrati	5.702
Skrajni socialisti	5.058

PREDNOSTNI GLASOVI NA SLOVANSKI LISTI.

	Dr. Wilfan	Dr. Besednjak	Dr. Stanger	Dr. Brajša	Inž. Podgornik	Dr. Biležnik
Tržaška pokr.	3417	3040	3275	39	393	33
Istra	2242	2218	2215	111	125	106
Goriška	8060	8862	7820	945	304	1061
Skupaj	13719	14120	13311	1095	722	1200

Prednostni glasovi pri drugih manjšinskih strankah.

Naj več jih je dobil ljudovec Fantoni Luciano, in sicer 4795, sledi komunist Gennaro Egidio: 4755, nato komunist Srebrnič Josip: 3988, ljudovec Gilardonni Annibale: 3068, demokrat Ciriani Marko: 1850, republikanec Fachinetti: 1798, skrajni socialist Bottai 176.

Največ prednostnih glasov med kandidati manjšinskih strank je dobil Besednjak, in sicer 14.120.

Kakšni so poslanci našega okrožja?

Razen fašistov so izvoljeni za poslance: Besednjak, Wilfan, ljudovec Fantoni Lucijan in Gilardonni Hanibal, komunist Srebrnič Josip in Gennaro Egidio, zmerni socialist Cosattini Ivan in republikanec Fachinetti Ciprijan.

NOV INZENIR.

Na tehniki v Brnu je napravil z odlično inženirski izpit gradbene stroke g. Bogomir Sfiligoj, sin znanega in spoštovanega g. Ferd. Sfiligoja, posestnika v Medani in bivšega blagajnika „Centralne posojilnice“ v Gorici. Mlademu rokaku iskreno čestitamo!

NAJBOLJ BOGATI MOZ NEMCIJE JE UMRL.

V Nemčiji je umrl pretekli teden največji bogataš nemške države Hugo Stinnes, star 54 let. Bil je lastnik nestetih premogovnikov, paroplovnih družb, tovarn, časopisov in drugih podjetij. Njegovo premoženje cenijo na 100 milijonov dolarjev, t. j. približno 2 in pol milijardi lir. V vojni dobi ni imel samo odločilnega upliva na gospodarsko življenje Nemčije, tem-

več je merodajno posegal tudi v politiko. Njegova smrt bo zato imela v marsičem najbrže važne posledice.

ZA UČITELJE.

Naznanja se, da bodo na učiteljskem v Tolminu praktični izpiti, ki glede uspeha odgovarjajo odpravljenim usposobljenostnim izpitom. Za vsprejem so potrebni naslednji dokumenti: 1) Prošnja na ravnateljstvo zavoda na kolkovanem papirju od 1 L 20; 2) potrdilo, da imajo najmanj enoletno učno prakso.

NOVA KNJIGA.

Dr. Brumat: Na Sv. Goroli smar-nice bodo v nekaj dneh dotiskane. Naročila sprejema knjigarna K. T. D. v Gorici. Knjiga ni namenjena samo duhovnikom, ampak vsem ljubiteljem Sv. Gore in častilcem naše svetogorske Kraljice.

UMETNISKA RAZSTAVA

V GORICI.

Včeraj v nedeljo je bila otvorjena v mestni palači na Verdijevi teka-lišču prva umetniška razstava v Gorici. Zastopani so tudi Slovenci. *Uro Pilon* iz Ajdovščine je razstavil večjo skupino slik, ki kažejo njegov razvoj od prvega početka do danes. *M. Petercaj* iz Cerkena je zastopal z več intarzijami (iz barvanih koščkov umetniško sestavljenice pokrajine in portreti). *Lajze Spacapan* iz Gorice ima na razstavi več risb. *Dr. Cargo* iz Gorice, najmlajši med njimi, je razstavil par pokrajin (tolle in pastel) in nekaj risb. Zelo mo domačim umetnikom čim večji uspehi!

Društveniiki, članice! Spominjaj te se v praznikih sklada Prosvetne Zveze!

SLAP PRI VIPAVI.

Pred par tedni nas je zapustil nas obče priljubljeni župni upravitelj g. I. Pišot. Bil je pri nas 3 1/2 leta in je v tem času zastavil vse svoje mlade moči, da je spravil faro v red. Stregel si je veliko zaslug pri ureditvi in obnovitvi cerkve in cerkvenega življenja kakor tudi s svojim delom na prostvetnem polju. Za slovo nam je od 23. do 28. feb. oskrbel sv. mišiom, ki je jako lepo izpadel. Vodil ga je 4. Klančnik iz Mirna. Cerkev je bila vse dni polna, procesija je na preseglu vsa pričakovanja. G. Pišot je odšel na Platinco, odkoder bo tudi nadalje upravljal našo župnijo. Veseli nas to in vsled tega tudi slovo ni bilo težko, ker ostane hla še vedno - naš. Zelimo mu v novem, obširnejšem delokrogu obilo uspehov.

LIVEK.

Dobrodelni odsek Izobraževalnega društva na Livku je nabral za Slovensko šroliško v Gorici 9 kvintalov krompirja in pol kvintala fižola. K temu so dodali še p. n. Fr. Miklavč 30 L. Iv. Peret 10 L. zbirka na Ravneh 17 L. in Neimenovani 13 L. Bog stotero poplačaj!

POZOR!

Kam pojdeš ko prideš v K a n a l ? K Čefarinu seveda na Trgu, kjer dobiš vse k manufakturi spadajoče predmete, obleke, moške, ženske in otroške, splošno perilo, kape, klobuke, i. t. d. po najbolj nizkih cenah.

AL BON MERCATO.

Prevzel sem reprezentanco tovarne damskih klobukov. Sporočam cenjenim damam, da imam najnovejše forme klobukov v zalogi. — Vsaki teden dobim nove vzorce.

Klobuki Tagali vsaka vrstne barve 1, 20. — Klobuki Pikot vsakovrstne barve 1, 30.

A. SILIČ, Via Morelli 14. Gorica.

NOV ODVETNIK V GORICI

Matija Rutar

sodni nadsvetnik v pok. je otvoril odvetniško pisarno v ulici Pietro Zorutti št. 5 na Cingrafu (v lastni hiši) in uraduje ob delavnikih od 9. do 12. in od 15. do 17. ure.

Naravne kože

stroji, barva in prireja po cenah brez konkurence podjetje Walter Windsbach - Via Carducci 10. Delo zajamčeno.

Širite

„Goriško Stražo“

Hranilnica in posojilnica v St. Vidu pri Vipavi

reg. zadr. z neom. zavezo bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo dne 13. aprila 1924 ob 4. uri popoldne v uradnem prostoru. Poleg navadnega dnevnega reda je na vspeh tudi prememba pravil.

VABILO

k rednemu občnemu zboru Hranilnice in posojilnice v Pevmi, ki se bo vršil dne 4. majnika t. l. ob 4 h popoldne.

DNEVNI RED:

Poročilo načelstva in nadzorstva. Računski zaključek za l. 1923. Sprememba pravil. Volitev načelstva in nadzorstva. Slučajnosti.

Načelstvo.

Potrebujem 3—4 vagone debelega izbranega KROMPIRJA. Kustrin Ivan, p. Slap ob Idriji št. 97.

PRVOVRSTNO POSESTVO v Lokavcu je na prodaj po nizki ceni. Več se izve pri K. Kompara istotam.

STAVBENA ZADRUGA FAITI v BILJAH v likvidaciji.

Pozivljajo se vsi upniki Stavbene zadruge FAITI, da priglasiyo svoje terjatve podpisnemu likvidacijskemu odboru do 30. aprila 1924.

Istofako naj vplačajo dolžniki do istega časa vse dolgove v roke predsednika.

Bilje, 31. marca 1924.

ZA LIKVIDACIJSKI ODBOR
predsednik:
Jožef Frančeskin.

POZOR!!!

NA DOMAČO KROJAŠKO DELAVNICO!

V 12 urah izročim naročeno in izgotovljeno obleko po najnovejšem kroju. — Delo natančno in trpežno. Cena najnižja.

EMIL SAURIN

GORICA — Via Arcivescovado 7 (nasproti škofije — GORICA)

Trgovina s manufakturnim blagom in drobnarijo. Blago prve vrste.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 22 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

ERNIA ozdravljena z najnovejšim pasom BROOK. Mirodilnica in dišavarnica E. Grapulin - Gorica naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

ZAHVALA.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so spremlili k večjemu počitku našo nadvse ljubljeno

Franciško

bodi izročena tem potom najsrčnejša zahvala. Posebno se zahvaljujemo gg. zdravnikom za neumorni trud, č. sestram za ljubljeno nego, č. usmiljenim bratom sanatorija S. Giusto v Gorici, konzorciju gostilničarjev in vsem onim, ki so z darovanjem cvetja in na druge načine izkazali zadnjo čast blagi pokojnici in nam lajšali bolelost.

Gorica, dne 12. aprila 1924.

Zeljujoči družini
REŠČIČ-RIGHETTINI.

ZAHVALA.

Vsemogočni je poklical k Sebi našo ljubljeno

KATARINO.

V petek dne 11. t. m. nas je zapustila po daljšem bolehanju, previdna s svetotajstvi, v cvetju let. Ko v globoki žalosti naznajuemo to tužno vest svojim znancem in prijateljem se zahvaljujemo vsem onim, ki so njo in nas v boleznih tolažili in jo v nedeljo 13. t. m. v tako mnogobrojnem številu spremlili k večjemu počitku. Zlasti se zahvaljujemo domačemu g. vikarju Vodopivcu, goriški „Mladiki“, pevskemu oktetu iz Gorice, goriški „Marijini družbi“, Godbenemu krožku in Pevskemu zboru iz Kronberga. Hvala prisrčna tudi vsem darovalcem venec, in vsem, ki so z nami sočustvovali.

Družina Komel.

Prepisana naznanjam slav. občinstvu, da sem na novo otvorila trgovino z nrtvaškimi predmeti. V zalogi imam: rakve, obleke, vence, svetilice, sveče iz Kopaceve tovarne itd.

Vsakovrstna izbira predmetov za neveste, birmance in prvo sv. obhajilo.

Priporočam se slav. občinstvu v mestu in na deželi, posebno se proc. duhovščini za enj. naročila. Jamčim za točno postrežbo in zmerne cene.

TEREZIJA PAVSIČ, GORICA

Via Rastello št. 37 (pod oboki)